

FRANSEN, Jan F. (Rijkevorsel 9 februari 1886 – Gent 19 juni 1975).

Werd geboren in een landbouwersfamilie, studeerde aan het college te Hoogstraten en docto-

Professor Jan F. Fransen aanvaardde na de Tweede Wereldoorlog het voorzitterschap van het heropgerichte Vlaams Geneesheren Verbond (1947) en van het IJzerbedevaartcomité (1948), waar hij een verzoenende rol speelde. (ADV N)

reerde in de geneeskunde te Leuven (1910). Fransen specialiseerde zich in de psychologie bij professor Michotte, met wie hij samen een studie uitgaf: *Notions sur l'analyse des facteurs de mémoration et sur l'inhibition associative* (1914). Intussen verbleef hij voor studie te München, waar hij bij professor Knaepelin colleges volgde in de experimentele psychologie en psychiatrie. Van 1912 tot 1923 was hij geneesheer-psychiater aan de Rijksgestichten voor Gerechts-patiënten, eerst te Doornik en daarna te Rekkem. In 1914 werd Fransen opgeroepen als kapitein-geneesheer. Bij Namen gevangengenomen, verbleef hij in een Duits krijgsgevangenenkamp tot hij naar België mocht terugkeren om zijn werk te hervatten. Bij de gedeeltelijke vernederlandsing van de Gentse Rijksuniversiteit werd hij hoogleraar in de psychologie (1923-1956). Hij doceerde terzelfder tijd aan de Katholieke Hogere Instituten voor Opvoedkunde te Gent en Leuven, alsook aan de Sociale Hogeschool te Leuven (1923-1924).

In 1935 was Fransen betrokken bij de splitsing van de **Bond van Grote en van Jonge Gezinnen** in een zelfstandige Vlaamse en Waalse afdeling. Van 1933 tot 1945 maakte hij deel uit van de raad van beheer van *De Standaard*. Na de Tweede Wereldoorlog werd hij lid van de raad van beheer van De Schakel, die de redactionele lijn van *De Standaard* controleerde (1947). Hij aanvaardde tevens het voorzitterschap van het opnieuw opgerichte **Vlaams Geneesheren Verbond** (1947) en van het **IJzerbedevaartcomité** (1948), organisaties die zware schade hadden geleden door hun **collaboratieverleden**. Hij was erg gegriefd door het opblazen van de **IJzertoren** en hij wilde zich inzetten voor de bouw van een nieuwe toren, voor hem symbool van de komende wederopstanding van Vlaanderen. Hij speelde ook een rol in het binnenloodsen van gewezen collaborateurs op verkiesbare plaatsen op de lijsten van de **Christelijke Volkspartij**. Als gevolg van die inzet zou hij scherpe haatreacties ondervinden zoals een bom-aanslag op zijn huis op 19 augustus 1948. Als voorzitter spande hij zich in om bij de IJzerbedevaarten ook de gewezen collaborateurs te betrekken. Door zijn tact en voorzichtigheid zou hij er lange tijd in slagen de meer radicale en gematigde tendensen binnen het comité in evenwicht te houden. Hij was ervan overtuigd dat de naoorlogse bestraffing niet op eerlijke wijze was verlopen (**repressie**) en was een van de eersten die in het openbaar opkwamen voor algemene **amnestie** en voor de vrijlating van opgesloten vooraanstaande collaborateurs.

Fransen bleef voorzitter van het IJzerbedevaartcomité tot in 1968. Ook al was hij het vaak niet eens met vele andere **flamingantische** leiders, toch bleek hij in staat te fungeren als brugfiguur en bindmiddel.

LITERATUUR: *Getuigenissen sprekend over professor emeritus Frans Fransen*, 1970; – G. Durnez, *De Standaard. Het levensverhaal van een Vlaamse krant*, 2 dln., 1985-1993; – G. Lindemans, 'Fransen, Jan Frans', in *NBW*, XI, 1985; – id., 'J.F. Fransen als

cultuurflamingant', in WT, jg. 44, nr. 4 (1985), p. 225- 237; – F. van der Elst, *De bewogen jaren. Mijn memoires 1920/1958*, 1985; – L. Wils, *Honderd jaar Vlaamse Beweging*, III, 1989; – A. Beck, *De IJzerbedevaarten 1945-1965. Een politieke massamanifestatie*, RUG, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1996.

ILLUSTRATIE(S), zie: Paul-Willem Segers, Emiel de Smedt (links naast bisschop).

ANDRÉ DEMEDTS, LOUIS DE LENTDECKER* EN
LUC VANDEWEYER